

MTÜ Õigeusu Hariduse Ühing “Ülestõusmine”



Narva Õigeusu Gümnaasium

NARVA ÕIGEUSU GÜMNAASIUMI

põhikooli ÕIGEUSU ALUSED ainekava

VALIKAINED

Kinnitatud
MTÜ Õigeusu Hariduse Ühingu „Ülestõusmine”
juhatuse otsusega 03.07.2023

Narva 2023



ÕIGEUSU ALUSED

põhikooli ainekava

VALIKAINED

SISUKORD

Seletuskiri	3
Õppetegevus.....	3
I aste.....	4
II aste.....	4
III aste.....	5
Õppesisu.....	6
1. klass.....	6
2. klass.....	6
3. klass.....	7
4. klass.....	7
5. klass.....	8
6. klass.....	9
7. klass.....	9
8. klass.....	10
9. klass.....	11



Seletuskiri

Õigeusu alused õpetatakse koolis 2.-9. klassini (1. klassis pakutakse mõningaid sissejuhatavaid tunde, mis puudutavad põhilisi õigeusu pühi, samuti ühte tundi, mis valmistab õpilasi ette esimeseks pihtimuseks ja armulauaks).

Aine põhieesmärk on avada õpilastele jumalikke tõdesid; määratleda kristliku elu normid, eesmärgid ja perspektiivid moraalseks ja vaimseks arenguks. Õigeusu aluste aine peaks soodustama õpilase isiksuse kirikusse integreerumist ja vaimset arengut.

Igal õppetapil pakutakse vastava vanusega õpilastele sobivad moraalsed orientiirid, mis moodustavad õppeprotsessi ühtsuse.

Õigeusuteaduse õppimist tuleks käsitleda ainevaheliste seoste süsteemis ja seostada üldhariduslike ainete - kirjanduse, ajaloo, geograafia, muusika, kunsti -ga. See võimaldab laiendada kursuse maailmavaatelisi ülesandeid, luua lai ajaloolis-kultuuriline kontekst, mis aitab õpilastel sügavamalt ja põhjalikumalt mõista õigeusu tähendust maailma ajaloos.

Õppetegevus

Õigeusu aluste programm eeldab teadmiste järkjärgulist süvenemist ja laienemist algklassidest lõpuklassini, arvestades õpilaste vanuselisi ja psühholoogilis-pedagoogilisi omadusi.

Õigeusu aluste kaudu tutvutakse peamiste õigeusu usuallikatega - Pühakirjaga ja Püha Pärimusega. Oluline, mida õpetaja peaks püüdlema, on näidata lastele Elavat Jumalat läbi Jumala Sõna ja tõelise kristliku pühaduse eeskuju. Ainult nende tegurite kaudu avaneb õpilastele järk-järgult Kiriku elu armurohke külg, mis muudab inimese hinge ja on kõige tugevamaks inimolendi kujundavaks elemendiks. Samal ajal toidab teoreetiline kursus õpilase mõistust ja teadvust, osalemine jumalateenistustel ja kiriku sakramentides arendab tema hinge, muudab selle vastuvõtlikuks kirikuelule ja annab hingele jumalakogemuse.

Oluline osa õpetamisest on ka praktiline jumalakartus - palverännakud pühadesse paikadesse ja kloostritesse, erinevad ekskursioonid, tutvumine õigeusu ajalooga esitluste, videofilmide kaudu, mis räägivad kristlaste vaimsest elust erinevatel ajaloo perioodidel.

Jumalaga elava seose poole püüdlemine realiseerub osalemise kaudu jumalateenistustel.



I astmel tutvuvad õpilased õigeusu oluliste momentidega. Nende põhjalikumaks uurimiseks naasevad nad vanematesse klassidesse ning algõppe etapis on vajalik ainult sissejuhatav tutvustav kursus, mis tutvustab neid õigeusu alustega.

Põhiline algkoolis õppijate vaimses elus on õpilasena olemise, kuulamise õppimine. Laps peab õppima suhtlema oma eakaaslastega, koos tegutsemist, teenimist ligimesele, teadvustama õpetaja rolli ja tähtsust oma elus, läbima kuulekuse tunnid õpetajale ja vanematele, arendama endas headuse oskust. On oluline aidata lastel mõista kristlikke väärtusi, Kiriku põhilisi eetilisi põhimõtteid, mõista, kuidas kristlane peaks käituma, anda moraalne hinnang oma tegudele, eristada endas pattu ja tugevdada vaimse elu oskusi võitluses patuga, osutada abi perekonnale, sõpradele, teistele inimestele, osaleda aktiivselt kooli elus, vastavalt võimalustele ja vajadustele aidata kirikus. On oluline õpetada last vaatama oma hingesse, aidata tal mõista, et kristlikud väärtused on jumalikult pandud inimhingesse, nad on kohal ka meie soovides.

Õpitulemused:

Ta mõistab, et tema elu aluseks peaks olema evangeeliumi eetika.

Lapse ierarhilises väärtustestruktuuris peaks esimene koht kuuluma Jumalale. Önnis Augustinus ütles: "Kui Jumal on esikohal, siis kõik ülejäänud langeb oma kohale."

Tal on ettekujutus palvest ja selle tähtsusest kristlase vaimses elus.

Tal on ettekujutus kiriku jumalateenistusest elust.

Ta püüdleb austava suhtumise, kristliku armastuse suunas inimestesse, püüdleb elama südametunnistuse järgi, olema töökas ja kuulekas, aitama ligimesi.

Ta oskab käituda õigesti kooli palvetel ja kirikus; suhtub pühadesse asjadesse väärikusega.

Ta püüdleb oma tegusid hindama.

Ta teab peast palveid "Meie Isand", "Jumalaema Neitsi, rõõmusta".

Ta teab ja mõistab põhilisi lugusid Vana ja Uue Testamendi kohta.

II astme eesmärk on pühakute elulugude uurimine kui eeskujuna Jumala armastuse ja enesetäiustamise poole püüdemisel, moraali aluste ja liturgia aluste õppimisel. Sellel astmel uuritakse pühakute elulugusid, mis võivad olla lapsele moraalse elu eeskujuks ja vastata tema usuküsimustele, mis võivad tekkida noorukieas. Sellele on pühendatud ka Moosese käsud ja õndsuse käsud - õigeuskliku kristlase elu põhireeglid. Lisaks sellele antakse õpilastele algteadmised õigeusu jumalateenistusest ja õigeusu kiriku korraldusest.



Õpitulemused:

- osaleb jõudude ja võimaluste piires liturgilises kirikuelus; - teab põhilisi jumalateenistuse hetki, õpib palvetama jumalateenistuse ajal;
- omab ettekujutust Õigeusu kiriku sakramentidest ja osaleb neis teadlikult;
- püüab seada endale moraalseid ülesandeid ja täita neid;
- osaleb heategevuses;
- suudab rääkida oma usust, järgides apostel Peetruse sõnu: "Olgem alati valmis vastama igäihele, kes meilt nõuab aruandmist oma lootuse kohta, kuidas seda teha tasaduse ja jumalakartusega" (1 Pt 3, 15);
- tunneb tuntumate pühakute elulugusid ja mõistab nende tegude tähendust.

III astmel Vana ja Uue Testamendi pühakirjade püha ajalugu uuritakse põhjalikumalt kui 1. ja 2. õppeastmetel. Siin tutvuvad õpilased põhjalikumalt Piibli Vana ja Uue Testamendi sündmustega, mis annavad aluse kristliku usuteaduse mõistmiseks. Kolmas etapp on aine kõige olulisem, kuna siin peavad õpilased omandama kõige keerulisemad religioos-ajaloolised mõisted. Vanuseomadused aitavad kaasa moraalsete kriteeriumide kujunemisele, eriti olulised on need noorukieas, kuna selles eas tehakse palju elu vigu kas põhiteadmiste puudumise või kergekäelise suhtumise tõttu nendesse.

Peamine ülesanne õigeusklike aluste õppimisel selles etapis on õpetada ja kinnistada õpilastes kinnistunud usu ja kristliku moraali alused, aidata neil mõistmist ja vaimset kindlust uskuda õigeusu tõeks.

Õpitulemused:

- mõistab Jeesuse Kristuse ohvri ja tema alandlikkuse tähendust;
- mõistab, milles seisneb elu mõtte Kristuses, lunastustee kui ristikandmise ning püüab analüüsida oma tegude ja nende tagajärgede ning heade või kurjade tegemise põhjuste tagamaid;
- õpib tegema õigeid moraalseid valikuid;
- märkab teiste vajadusi ja ei jäta neid tähelepanuta, õpib kaasa tundma ja suunadena võimalusel (õpingutes, klassiruumis, perekonnas) osalema ja aitama;
- püüab olla vastutav oma tegude eest ja hoida oma sõna;
- suhtub austavalt inimestesse, püüdes arendada endas kristlikku armastust ligimese vastu, vältides naeruvääristamist ja hukkamõistmist, õppides eristama pattu ja selle toimepanijat;
- tunneb põhilisi kirikupühi, nende vaimset tähendust ja sisu; teab Jumala kujutiste



olemasolu igas inimeses;
põhjuseid ja tagajärgi patu langemisele;
Jeesuse maapealse tulemise tähendust;
Kristuse õpetuse sisu;
Kristuse maisest elust ajalugu;
kristliku elu eesmärgid;
teab peamisi Vana Testamendi sündmusi ja oskab neid kommenteerida.

Õppesisu

1. klass

1. klassis eeldatakse mitme tunni läbiviimist, mille eesmärk on tuua õpilased õigeusu maailma. Eeldatakse, et kõigi õppeainete kaudu, ühise palve kaudu saavad õpilased esimese ettekujutuse Jumala olemisest.

1. Jumal. Ristimärk. Palve.
2. Kuulekus. Patt. Pihtimus. Armulaud.
3. Jõulud. Issanda Templisseviimine.
4. Kristuse Ülestõusmine.

2. klass

Jutud Vana Testamendist (34 tundi).

1. teema. Loomine ja patustamine. (8 tundi)

Pühakiri. Nähtamatu maailma loomine. Inglise. Nähtava maailma loomine. Patustamine ja esimeste inimeste elu.

2. teema. Inimeste elu kuni seaduse vastuvõtmiseni. (8 tundi)

Kain ja Aabel. Veeuputus ja Noa lapsed. Aabrahami lugu. Aabraham ja Iisak. Jaakobi lugu. Joosepi lugu. Juutide elu Egiptuses. Juutide lahkumine Egiptusest.

3. teema. Seaduse vastuvõtmine. (5 tundi)

Juutide teekond Siinai mäele. Kümme käsku. Skinya. Neljakümne aasta pikkune rännak kõrbes.

4. teema sisenemine. Kohtunikud. (5 tundi)

Kohtunikud. Kohtunik Giideon. Simson. Saamuel. Ruti lugu.



5. teema. Kuningad. (4 tundi)

Taaveti lugu. Kuningas Saalomon.

6. teema. Prohvetid ja prohvetiennustused Kristusest. (4 tundi)

Prohvetid Jesaja, Jeremija, Hesekiel, Eelija ja Eliisa. Prohvet Joona. Taaniel ja kolm noort. Märtrid usu eest.

Maccabey. Päästja ootus.

3. klass

Lood Uue Testamendist (34 tundi).

1. teema. Jumalaema ja Jumalalaps. (6 tundi)

Jumalaema sünnimine. Jumalaema Rõõmukuulutamise. Kristuse sünnimine. Jõulud. Jeesuse Templisseviimine. Volhvode kummardamine. Nooruk Jeesus templis.

2. teema. Päästja teenistuse algus. (5 tundi)

Ristija Johannes. Jumala ristimine. Kiusatus kõrbes. Jüngerite kutsumine ja kuulutamine.

Ristija Johannese pea maharajumine.

Teema 3. Kristuse imed. (8 tundi)

Abiellumine Galilea Kaanas. Kristus ja lapsed. Kristus on tervendaja. Imesid looduse üle.

4. teema. Kristuse tähendamissõnad. (6 h)

Mõistujutt külvajast. Tähendamissõna tõlnerist ja variserist. Mõistujutt halastavast samaarlasest. Mõistujutt halastavast kuningast ja kurjast sulasest. Tähendamissõna kadunud pojast. Mõistujutud hauatagusest elust. (Rikkamast ja Laatsarusest, Hirmusest Kohusest).

5. teema. Kristuse Ülestõusmine. (4 tundi)

Kristuse Muutumine. Laatsaruse ülestõusmine. Püha Õhtusöömaaeg. Öö Ketsemani aias. Kohtumõistmine Issanda Jeesuse Kristuse üle.

Ristilöömine ja Jeesuse Kristuse surm.

6. teema. Pühapäevased lihavõtted. (4 tundi)

Kristuse ülestõusmine. Kristuse ilmumine pärast ülestõusmist. Püha Vaimu mahatulemine. Jumalaema uinumine. Issanda Kristuse Risti Ülestõusmine.

4.klass

PÜHADE ELU (34 tundi).

1. teema. Pühaduse mõiste. Jutlus. (6 h)

Apostel Andreas Pervožnõi. Püha Nikolai. Võrdõiguslikud Konstantin ja Jelena, Olga ja



Vladimir. Võrdõiguslikud Kirill ja Methodius. Võrdõiguslik Nikolai Jaapani.

2. teema. Pühasõdalased. (4 h)

Georgius Võidukandja, suurmärter. Vaga Eelija Muromets.

Teised õpetaja valiku järgi.

3. teema. Perekond. Terve mõistuse. Vanemad ja lapsed (7 h)

Märtrid Veera, Nadez'da, Ljubov ja nende ema Sofia. Märtrid Andrian ja Natalia. Märtrid Chrisanf ja Daria.

Vagad Peetrus ja Febronia. Jumala mees Aleksei. Perekond kuninglikud usukannatajad.

4. teema. Munklus. (4 t)

Ristija Johannes. Vaga Antonius Suur.

Vaga Sergi Radonežski. Vaga Serafim Sarovski. Vaga Ambrosius ja Optiina staaretsid.

Teema 5. Pühad arstid. Halastus (4 t)

Suurmärter ja raavitseja Panteleimon. Püha Krimmi piiskop Luka

Pühad piiskopid Johannes ja Filaret Halastajad. Vaga märter suurvürstinna Elizabeth.

6. teema. Märterlus (3t)

Suurmärter Katariina. Suurmärter Varvara.

Uusmärtrid (õpetaja valikul).

7. teema. Õndsad (2t)

Õnnis Peterburi Ksenija. Õnnis Matrona.

8. teema. Eestimaa Pühakud. Sinu taevane kaitsepühak. (4 t)

Püha preestermärter Isidor, Tartu pühak. Püha preestermärter Johannes, Tsaari kükla pühak. Õiglane Johannes, Kroonlinna pühak jne (õpetaja valikul).

Minu kaitsepühaku elu.

5. klass

JUMALATEENISTUS (34 tundi).

1. teema. Jumalaarm kirikus. (10 t)

Palve, Jumalateenistus ja kiriku sakramendid. Ristimise sakrament. Salvimise sakrament. Patutunnistamise sakrament. Armulaua sakrament. Hirotoonia sakrament. Abielu sakrament. Õlitamise sakrament.

2. teema. Õigeusu kiriku korraldus. (15 t)

Kiriku arhitektuur ja sümboolika. Õigeusu templi osad ja tarvikud. Kirikuteenrid.

Mungad. Kirikurüü. Ikonograafia. Kellad. Laulmine ja lugemine. Kirikuslaavi keel.



Kiriku-jumalateenistuse distsipliin. Käitumine kirikus.

3. teema. JUMALATEENISTUS. (9 t)

Jumalateenistuse tähendus kristlasele ja jumalateenistuse lugu. Põhikiri. Kolm jumalateenistuse ringi. Päevaring. Nädalaring. Aastaring.

Jumalateenistuste raamatud.

Tunnid. Koguöine jumalateenistus. Õhtuteenistus. Hommikuteenistus

LITURGIA.

Proskomidium. Usuõppijate liturgia. Usklike liturgia. Ettevalmistused liturgiaks ja armulauaks.

6.klass

USU ja KÕLBLUSE ALUSED (34 tundi).

1. teema. Inimese elumõte.

Loomulikust ja üleloomulikust ilmutusest. Pühast pärimusest ja Pühakirjast.

Teema 2. JUMALA SEADUSE KÜMMET KÄSKU

Jumala seaduse 1. ja 2. käsust.

Jumala seaduse 3. ja 4. käsust.

Jumala seaduse 5. ja 6. käsust.

Jumala seaduse 7. ja 8. käsust.

Jumala seaduse 9. ja 10. käsust.

Teema 3 ÜHEKSA ÕNDSUSKÄSKU

1. 1. Õndsuse käsk.

2. ja 3. Õndsuse käsust.

4. ja 5. Õndsuse käsust.

6. ja 7. Õndsuse käsust.

8. ja 9. Õndsuse käsust.

Kurjuse tähendusest.

Teema 4. Lühiülevaade Kogumaapealsest Kirikukogudest.

USU SÜMBOL.

7. klass

VANA TESTAMENT (34 tundi).

1. teema. Vana Testamendi pühakiri. (6 t)

Piibel kui inimese vaimse ja moraalse elu alus, selle tähendus kultuuriloos. Piibel on



suurim ajaloo- ja kirjandusmälestis, maailma kunsti süžeedele ja kujutistele. Piibli ajalugu.

2. teema. Maailma päritolu. (4 t)

Maailma loomine. Esimeste inimeste elu maa peal. Üleskutse loominguks. Hea ja kurja vastuolu. Inimese vabadus.

3. teema. Kain ja Aabel. (3 t)

Kain ja Aabel. Kuritegu tasaduse ja alandlikkuse vastu. Aabel kui Kristuse kuju kunstis. Theophanes Kreeki fresko "Isa Aabel". Kadedus. Tapmine. Vennatapp.

4. teema. Ülemaailmne veeuputus ja Babüloonia torn. (4t)

Ülemaailmne veeuputus Piiblis ja maailma kirjanduses. Noa ja Jumala liit. Babüloonia torn Piiblis ja maailmakirjanduses.

Uhkus." Babüloonia kaos" ja "keelte segu" püsivate väljendite tähendus ja päritolu.

5. teema. Vaga Aabraham. (4 h)

Vaga Aabrahami missioon on säilitada inimestesse tõelist usku Jumalasse. Jumala ilmumine Aabrahamile kolme rändajana, selle kohtumise sügav vaimne ja moraalne tähendus. Andrei Rublevi "Kolmainus".

Aabrahami ohverdamine. Kuulekus Jumalale ja ustavus antud sõnale.

6. teema. Joosep (4 t)

Joosep on elu peamised episoodid. Joosepi suurmeelsus. Elu kõige raskematest olukordadest väljatulek.

Teema 7. Mooses. (4. t)

Väljavalitus. Põlematu Kupina (ikoon). Moosese kümme käsku, nende üldnimlik, vaimne ja moraalne tähendus. Moosese kuju maailma kultuuris.

8. teema. Kuningad. (6 t)

Sauli suur missioon.

Kuninga Taaveti elu.

Taaveti patukahetsus .

Kuninga Taaveti eriline poeetiline anne.

Tsaar Taaveti laulud luules.

Muusikateosed Taaveti lauludele.

Kuninga Saalomoni tarkus. Mõistujutt. Saalomoni tähendamissõnad.

8.klass

UUS TESTAMENT (34 tundi).



Teema 1. Uue Testamendi Pühakiri (4 tundi).

Evangeelium. Neli evangeeliumi kirjutajat.

Teema 2. Väline lihtsus ja sisemine suurus (5 tundi).

Päästja tulek maailma. Kristuse sünni ja Tema Templimisseviimise kujutised. Piinade ja kurbuse vältimatus Kristuse saatuses.

Teema 3. Kristuse kirbekiusatused. Imeteod (6 tundi).

Kristuse kiusatus. Kristuse imed (õpetaja valikul). Suurte kunstnike maalid, mis kujutavad Kristust (õpetaja valikul).

Teema 4. Mäejutlus (5 tundi).

Mäejutlus - kristliku õpetuse keskus. Kõigeväeline armastus.

Teema 5. Kristuse tähendamissõnad (5 tundi).

Tähendamissõna mõiste. Kristuse evangeelsed tähendamissõnad, nende põhisisu ja moraalne alus (õpetaja valikul). Luuletajate A. S. Puškini "Svobody sejatel pustõnõi..." ja N. A. Nekrasovi "Sejatelam" poeetilised tõlgendused tähendamissõnadest.

Teema 6. Kannatuste ülekandmine (5 tundi).

Päästja kannatuste tähendus. Reetmine. Juudas Iskarioti teema maailma kunstis. Palve karika eest. Kannatused ja rist maailma kunstis. Kannatuste mõtte tõe ja õigluse eest.

Teema 7. Kristuse ülestõusmine ja taevasse tõusmine (4 tundi).

Ülestõusmine ja selle tähendus. Ülestõusmispühad. Ülestõusnud Kristuse ilmumine ja tema taevasse tõusmine - kristliku usu alus. Tooma kahtlused."

9. klass

Koolieksamiks valmistumise kursus (34 tundi)

1. teema. Moosese käsud. Iga käsu mõtte ja tähendus.

2. teema. Õigeusu pühad, nende klassifikatsioon. Jumalaema Sündimise püha. Jumalaema Templisseviimise püha. Jumalaema Rõõmukuulutamise püha.

Jõulud. Issanda Templisseviimise püha. Jumala ristimine. Issanda Muutmise püha. Issanda Jeruusalemma Minemise püha. Jumala ülestõusmine. Kristuse Taevaminemise püha. Kolmainsuse püha. Jumalaema uinumine.

Jumalaema Kaitse püha. Risti Ülestõstmise püha

3. teema. Kiriku sakramendid. Ristimine. Salvimine. Pihtimus. Armulaud. Õlitamine. Abielu. Vaimulikku ametisse pühitsemine